

Слобожан Олександр Володимирович,
кандидат державного управління, докторант кафедри публічного управління та адміністрування, Державного університету «Київський авіаційний інститут», 03680, м. Київ, пр. Любомира Гузара, 1, e-mail: slobozhan83@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-0916-0364>

Slobozhan Oleksandr Volodymyrovych,
Candidate of Public Administration, Doctoral Student at the Department of Public Management and Administration, State University «Kyiv Aviation Institute», 03680, m. Kyiv, 1, Lubomyra Huzara Ave., e-mail: slobozhan83@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-0916-0364>

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АСОЦІАЦІЙ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КРАЇНАХ ЄС

Анотація. В статті досліджено особливості діяльності асоціацій органів місцевого самоврядування та їх важливу роль у країнах Європейського Союзу. Вони забезпечують представництво інтересів місцевих громад на національному та європейському рівнях. Основні завдання таких асоціацій включають адвокацію політичних рішень, підтримку демократичних процесів, сприяння сталому розвитку та підвищенню рівня професійної підготовки працівників місцевого самоврядування. Водночас, діяльність асоціацій органів місцевого самоврядування характеризується певними особливостями, що залежать від правових і політичних умов кожної країни. У Європейському Союзі вони мають значні повноваження у сфері лобіювання, отримують стабільне фінансування від державних і європейських інституцій, а також співпрацюють у межах європейських організацій, таких як Рада європейських муніципалітетів і регіонів та Європейський комітет регіонів. Ключовими викликами для європейських асоціацій органів місцевого самоврядування є бюрократичні бар'єри та необхідність координації між численними членами, що ускладнює процес прийняття рішень. Незважаючи на це, більшість асоціацій ефективно вирішують ці проблеми завдяки стабільному фінансуванню, чіткій структурі управління та активній участі у процесі прийняття рішень на рівні Європейського Союзу. Вивчення європейського досвіду функціонування асоціацій органів місцевого самоврядування має практичну цінність для України. Асоціації ОМС в Україні могли б адаптувати відповідні моделі для підвищення ефективності місцевого самоврядування та його інтеграції до європейських стандартів.

Ключові слова: асоціації органів місцевого самоврядування, Європейський Союз, місцеве самоврядування, представництво інтересів громад, децентралізація, фінансова автономія, бюрократичні бар'єри, правові аспекти, організаційна структура.

FEATURES OF ACTIVITIES OF ASSOCIATIONS OF LOCAL GOVERNMENTS IN THE EU COUNTRIES

Abstract. The article explores the features of associations of local governments and their significant role in the countries of the European Union. These associations ensure the representation of local communities' interests at both the national and European levels. The main tasks of such associations include

advocating for political decisions, supporting democratic processes, promoting sustainable development, and enhancing the professional qualifications of local government employees. At the same time, the activities of associations of local governments are characterized by specific features that depend on the legal and political context of each country. In the European Union, these associations possess substantial lobbying powers, receive regular funding from a state and European institutions, and collaborate within European organizations, such as the Council of European Municipalities and Regions and the European Committee of the Regions. Key challenges for European associations of local governments include bureaucratic barriers and the need for coordination among numerous members, whichs complicate the decision-making process. Despite these challenges, most associations effectively address these issues through regular funding, a well-functioning management structure, and active participation in the decision-making process at the EU level. Studying the European experience of associations of local governments has a practical value for Ukraine. The associations of local governments in Ukraine could adapt relevant models to enhance the efficiency of local self-government and its integration into European standards.

Key words: associations of local governments, European Union, local self-government, representation of communities' interests, decentralization, financial autonomy, bureaucratic barriers, legal aspects, management structure.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та децентралізації органи місцевого самоврядування стикаються з новими викликами, такими як бюрократичні бар'єри, фінансова залежність від держави, складні процедури ухвалення рішень, обмеження у впливі на політичні процеси та необхідність адаптації до загальноєвропейських стандартів. Асоціації органів місцевого самоврядування в Європейському Союзі мають широкий спектр повноважень і стабільне фінансування, що дозволяє їм брати участь у формуванні національної та європейської політики. Однак проблемою залишається недостатня адаптація цього досвіду у країнах, що лише розвивають місцеве самоврядування, зокрема в Україні. Таким чином, постає завдання не лише визначити ключові особливості діяльності європейських асоціацій, а й знайти шляхи їх адаптації до реалій українського місцевого самоврядування для забезпечення належної підзвітності, ефективності та фінансової автономії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження у сфері діяльності асоціацій органів місцевого самоврядування Європейського Союзу проводились науковцями В. Федоренко та О. Чернеженко (Федоренко, Чернеженко, 2017), які у своїй монографії аналізують конституційні моделі місцевого самоврядування в ЄС, Швейцарії та Україні, порівнюючи їхні особливості. Також І. Бодрова (Бодрова, 2019) досліджувала проблеми імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування в Україні. Рада Європи прописує правові основи місцевого самоврядування, зокрема визначаючи його принципи в Європейській хартії місцевого самоврядування (Рада Європи. Європейська хартія місцевого самоврядування 1985). Комітет

Верховної Ради України (Верховна Рада України) визначив стратегічні напрями розвитку місцевого самоврядування в Україні, включаючи децентралізацію. М. Ліллерстрьом (Ліллерстрьом, 2021) у своїй статті аналізує загальні риси асоціацій органів місцевого самоврядування Європейського союзу та їхню роль у відносинах з органами державної влади.

Метою дослідження є визначення ключових аспектів функціонування та організації асоціацій органів місцевого самоврядування в Європейському Союзі, а також аналіз правових, організаційних та фінансових особливостей їх діяльності.

Виклад основного матеріалу. Європейська хартія місцевого самоврядування (Рада Європи. Європейська хартія місцевого самоврядування 1985) визначає органи місцевого самоврядування як органи, що мають право і спроможність у межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ під власну відповідальність в інтересах місцевого населення. Дане право здійснюється радами або зборами, члени яких вільно обираються таємним голосуванням на основі прямого, рівного, загального виборчого права і які можуть мати підзвітні їм виконавчі органи. Положення жодним чином не може завадити використанню зборів громадян, референдумів чи будь-якої іншої форми прямої участі громадян, якщо це дозволяється законом.

Право органів місцевого самоврядування на об'єднання закріплено в Європейській хартії місцевого самоврядування, підписаній державами-членами Ради Європи. Зокрема, стаття 10, пункт 2 Хартії гарантує право органам місцевого самоврядування бути членами асоціацій для захисту і просування спільних інтересів та

входити до міжнародних об'єднань місцевих органів, таких, як Рада європейських муніципалітетів і регіонів та Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи.

Хартія також вимагає, щоб з органами місцевого самоврядування проводились консультації з усіх питань, які їх безпосередньо стосуються, зокрема, про фінансові ресурси, що будуть їм надані. З огляду на складність організації індивідуальних консультацій з численними органами місцевого самоврядування, найдоцільніше проводити їх через асоціації органів місцевого самоврядування, що дозволяє представити всі типи громад.

Як зазначають науковці В. Федоренко та О. Чернеженко (Федоренко, Чернеженко, 2017), асоціації органів місцевого самоврядування в Європейському Союзі (далі – ЄС) фінансуються з різних джерел, що забезпечує їхню стабільну діяльність та ефективно представництво інтересів місцевих і регіональних влад. Основні джерела фінансування включають:

– *членські внески*: основна частина бюджету асоціацій формується за рахунок регулярних внесків від членів місцевих та регіональних органів влади. Розмір внесків зазвичай визначається залежно від чисельності населення, бюджету або інших критеріїв, що відображають спроможність членів;

– *плата за послуги*: асоціації надають своїм членам різноманітні послуги, такі як консультування, навчання, організація семінарів та конференцій. За ці послуги може стягуватися додаткова плата, що сприяє наповненню бюджету організації;

– *проектне фінансування*: багато асоціацій беруть участь у реалізації проектів, фінансованих Європейським Союзом, національними урядами або іншими міжнародними організаціями. Такі проекти спрямовані на розвиток місцевого самоврядування, підвищення кваліфікації кадрів та впровадження нових технологій;

– *спеціалізовані послуги*: деякі асоціації пропонують додаткові послуги, такі як ІТ-підтримка, допомога в організації закупівель, управління проектами тощо. Надання таких послуг може бути додатковим джерелом доходу;

– *державна підтримка*: в деяких країнах асоціації отримують фінансову підтримку від національних урядів або інших державних інституцій для реалізації програм, спрямованих на зміцнення місцевого самоврядування та регіонального розвитку.

Отже, завдяки поєднанню цих джерел фінансування, асоціації органів місцевого самовря-

дування в ЄС мають можливість ефективно виконувати свої функції, представляти інтереси членів та сприяти розвитку місцевої демократії.

В аналізі швейцарсько-українського проекту “Підтримка децентралізації в Україні” (Верховна Рада України) вказано, що асоціації органів місцевого самоврядування (далі – АОМС) мають власні статuti, які регулюють основні питання, такі як:

– *членство, права та обов'язки членів*: у статуті Німецької асоціації міст та муніципалітетів вказано, що членство надає право брати участь у загальних зборах та голосуваннях, а також накладає обов'язок сплати членських внесків (Deutscher Städtetag);

– *управління*: статут Асоціації мерів Франції передбачає структуру виконавчого комітету, політичної ради та ради директорів, із чітким розподілом повноважень кожного органу (Association des maires de France);

– *компетенція та повноваження АОМС*: у Польщі статут Асоціації польських міст дозволяє відстоювати інтереси муніципалітетів на рівні центрального уряду та надавати рекомендації щодо місцевої політики (Związek Miast Polskich);

– *координація дій між членами*: статут Іспанської федерації муніципалітетів і провінцій містить положення щодо узгодження позицій між членами, зокрема з питань, що обговорюються на національному рівні (Federación Española de Municipios y Provincias);

– *організаційне забезпечення*: Національна асоціація італійських муніципалітетів передбачає підтримку для організації навчальних програм, конференцій та інших заходів для підвищення кваліфікації представників місцевої влади (Associazione Nazionale Comuni Italiani);

– *контроль за діяльністю*: статут Шведської асоціації місцевих та регіональних влад встановлює механізми внутрішнього аудиту та періодичну звітність для забезпечення прозорості та підзвітності перед членами (Sveriges Kommuner och Regioner).

Дані приклади демонструють, як асоціації органів місцевого самоврядування у різних країнах Європейського союзу забезпечують ефективно функціонування організацій та представництво інтересів своїх членів.

Асоціації органів місцевого самоврядування в країнах ЄС визначають свої пріоритети та функції, спрямовані на підтримку та розвиток місцевих і регіональних влад. М. Ліллерстрьом (Ліллерстрьом, 2021) визначив основні напрями їхньої діяльності:

– вплив на уряд через політику та адвокацію інтересів членів: асоціації органів місцевого самоврядування активно представляють інтереси своїх членів перед національними урядами та європейськими інституціями. Наприклад, Рада європейських муніципалітетів і регіонів бере участь у формуванні європейської політики, що стосується місцевого самоврядування, та забезпечує платформу для обміну досвідом між місцевими та регіональними органами влади;

– переговори щодо оплати праці місцевих і регіональних органів: деякі АОМС ведуть переговори з урядами щодо умов праці та оплати праці працівників місцевого самоврядування. Наприклад, Німецька асоціація міст та муніципалітетів бере участь у колективних переговорах щодо заробітної плати та умов праці муніципальних службовців;

– обмін досвідом: АОМС організують форуми, конференції та семінари для обміну передовими практиками між членами. Асоціація мерів Франції регулярно проводить заходи, де мери та інші посадовці можуть обговорювати актуальні питання місцевого управління;

– розвиток кадрів: асоціації надають освітні програми та тренінги для підвищення кваліфікації працівників місцевого самоврядування. Національна асоціація італійських муніципалітетів пропонує навчальні курси для муніципальних службовців з метою покращення їхніх професійних навичок;

– дослідження та аналітика: АОМС проводять дослідження з питань місцевого самоврядування та публікують аналітичні звіти. Шведська асоціація місцевих та регіональних влад регулярно публікує звіти про стан місцевого

самоврядування та надає рекомендації щодо його покращення;

– публікації: асоціації видають журнали, бюлетені та інші матеріали для інформування членів про новини та тенденції в сфері місцевого самоврядування. Іспанська федерація муніципалітетів і провінцій публікує щомісячний бюлетень з актуальними новинами та аналітикою для своїх членів.

Отже, описані вище функції сприяють зміцненню місцевого самоврядування та забезпечують ефективну взаємодію між різними рівнями влади в Європейському Союзі.

В багатьох країнах Європи асоціації органів місцевого самоврядування створюються за типологічним принципом, де міські та сільські громади мають окремі об'єднання. Це зумовлено потребою представляти специфічні інтереси кожного типу місцевих громад перед урядом. Однак, у зрілих демократичних системах асоціації часто або об'єднуються у більші структури, що охоплюють усі типи громад, або координують діяльність між різними асоціаціями задля спільного голосу. Найширшою структурою на даний момент є "Council of European Municipalities and Regions" – Рада європейських муніципалітетів та регіонів.

Рада європейських муніципалітетів і регіонів (далі – СЕМР) є найбільшою асоціацією місцевих і регіональних органів влади, яка з 1951 року об'єднує мільйон демократично обраних політиків через 60 національних асоціацій із 40 країн (Рада європейських муніципалітетів і регіонів: основні завдання). Особливість СЕМР полягає в її широкому представництві, функціональній місії та в активному впливі на політику ЄС, що стосується органів місцевого самоврядування,

Таблиця 1

Керівні органи, функції та завдання СЕМР

Орган	Опис функцій та завдань
Політичний комітет	Затверджує бюджет і річну програму роботи, приймає рішення щодо основних напрямків політики та прийому нових членів. Складається з близько 170 членів, які обираються на три роки.
Виконавче бюро	Включає президента СЕМР, двох співпрезидентів, виконавчих президентів, віце-президентів та генерального секретаря. Відповідає за роботу та політику СЕМР між засіданнями Політичного комітету.
Політичне керівництво	Політичний комітет обирає президента, співпрезидентів, виконавчих президентів та віце-президентів на три роки. Президент головує на засіданнях та представляє СЕМР, з можливістю делегувати обов'язки.
Комітет з управління фінансами	Відповідає за моніторинг фінансових справ СЕМР і формулює рекомендації щодо бюджету. Складається з делегатів Політичного комітету та до трьох внутрішніх аудиторів.
Генеральний секретар	Відповідає за управління Генеральним секретаріатом з близько 30 співробітників, консультує керівні органи та виконує їх рішення. Обирається Політичним комітетом на шестирічний термін.

Таблиця складена автором на основі джерела (Рада європейських муніципалітетів і регіонів).

а також у створенні платформи для обміну досвідом, яка дозволяє місцевим та регіональним органам влади з різних країн співпрацювати, навчатися і впроваджувати передові практики.

Варто зазначити, що Рада європейських муніципалітетів і регіонів спільно з Асоціацією міст України за фінансової підтримки програмою “U-LEAD з Європою” реалізують ініціативу “Мости довіри” для налагодження партнерств між муніципалітетами ЄС та України. З листопада 2022 року у рамках ініціативи 36 українських органів місцевого самоврядування із десяти областей встановили партнерські відносини з 36 муніципалітетами Європейського Союзу, зокрема з Франції, Італії, Латвії, Польщі, Швеції, Словенії, Іспанії, Чехії та Угорщини (Рада європейських муніципалітетів і регіонів. “Європейська підтримка українських муніципалітетів у часи кризи”). У результаті партнерств було розроблено 48 проєктів, що охоплюють ключові потреби, такі як забезпечення водопостачання, очищення стічних вод, реконструкція лікарень і культурних закладів, управління відходами, використання альтернативних джерел енергії, будівництво притулків та інтеграція внутрішньо переміщених осіб, серед них:

Бачалмаш (Угорщина) і Бишеві: обидва органи місцевого самоврядування працюють над створенням інфраструктури для чистого водопостачання та відведення стічних вод у Бишеві, де водогінні мережі зазнали руйнувань внаслідок нападу Росії;

Кекава (Латвія) і Новий Білоус: окремих проєкт спрямований на створення безпечних умов навчання для школярів шляхом відновлення пошкоджених будівель, будівництва притулків та надання психологічної підтримки вчителям;

Сундбюберг (Швеція) і Васильків: співпраця спрямована на підтримку понад 7000 внутрішньо переміщених осіб, особливо молоді, через реабілітаційні та освітні ініціативи, зокрема, арт-терапія та ознайомлення з місцевою культурою.

Отже, існуючі партнерства між українськими та європейськими органами місцевого самоврядування демонструють силу солідарності та взаємопідтримки, які можуть надихати на побудову стійкого та згуртованого майбутнього для Європи, навіть у кризові часи. Спільна готовність до дій в даних напрямках свідчить про тривалу взаємну підтримку між муніципалітетами Європи та України, що допоможе у відновленні та зміцненні регіонів.

Європейський комітет регіонів (далі – CoR) і Рада європейських муніципалітетів та регіонів

(CEMR) – організації, що підкреслюють важливу роль місцевого самоврядування в управлінні країнами ЄС (Європейський комітет регіонів). Особливість цих органів полягає в тому, що вони забезпечують представництво місцевих і регіональних інтересів у процесі ухвалення законодавства, впливаючи на політики, що стосуються життя громад. Завдяки тому, що членами є обрані представники (місцеві лідери, мери та президенти регіонів), Європейський комітет регіонів дає можливість регіонам і містам висловлювати власні потреби та бачення. Така структура сприяє розвитку демократичної ієрархії, де місцеві органи можуть активно формувати політики та спільно впливати на майбутнє Європи, враховуючи специфіку кожного регіону.

Європейський комітет регіонів має важливу роль у політичному процесі країн ЄС, розглядаючи проєкти законів і пропонуючи нові підходи до впровадження політики згуртованості на основі практичного досвіду своїх членів – регіональних та місцевих лідерів. З 2009 року, після підписання Лісабонського договору, значення Комітету зросло завдяки обов'язковим консультаціям на всіх етапах законотворчого процесу та праву звертатися до Європейського суду в разі порушення принципу субсидіарності. Європейський комітет регіонів складається з 329 обраних членів із країн-членів ЄС, очолює президент, а його адміністративне управління здійснює Генеральний секретар. Члени виконують свої повноваження протягом п'яти років, а робота організована через шість тематичних комісій, які готують висновки щодо законопроєктів Європейської Комісії. Щорічно Комітет приймає близько 50 висновків та рекомендацій.

Основний пріоритет Комітету регіонів на 2020–2025 роки – згуртованість як ключова цінність ЄС, що має стати основою всіх політик Союзу. Бюджет Європейського комітету регіонів становить приблизно 100 млн євро на рік, з яких покриваються лише витрати членів на відвідування засідань (Центр соціальних ініціатив).

Варто зазначити, що на черговому засіданні Комісії Європейського комітету регіонів з питань громадянства та зовнішніх справ представник Європейської комісії визначив основними пріоритетами для України підготовку до зими, забезпечення доступу до чистої води, гігієнічних та санітарних послуг, а також надання зимових притулків і шкіл. За 2024 рік Європейський Союз та його кра-

їни-члени надали гуманітарну допомогу 9 мільйонам українців. Ю. Аувінен, заступник директора Генерального директорату Європейської комісії з питань цивільного захисту та гуманітарної допомоги повідомив, що план гуманітарного реагування ООН для України наразі профінансований лише на 53% (Європейський комітет регіонів. “Заклик до добровільних внесків для України та Гази”). Також Європейський комітет регіонів разом із окремими органами місцевого самоврядування ЄС і Асоціацією міст України продовжують ініціативу літніх таборів у 2024 році. 24 квітня вони провели онлайн-сесію для обговорення організації таборів, у якій взяли участь представники понад 40 міст і регіонів з 16 країн ЄС (Європейський комітет регіонів. “Літні табори для українських дітей”). Отже, особливість діяльності Європейського комітету регіонів та Ради європейських муніципалітетів та регіонів полягає в їхній здатності представляти інтереси місцевих і регіональних громад у законодавчому процесі країн ЄС, що надає громадянам країн Союзу можливість впливати на європейську політику. Завдяки обраним місцевим і регіональним лідерам, ці органи забезпечують зворотний зв'язок щодо політик, важливих для громад. Вони сприяють розвитку згуртованості як ключової цінності ЄС, що підтримує демократичну ієрархію, у якій місцеві органи мають активний голос у майбутньому Європи. І. Бодрова зазначає, що асоціації органів місцевого самоврядування в Європейському Союзі відіграють ключову роль у представни-

цтві інтересів місцевих та регіональних влад (Бодрова, 2019) Проте їхня діяльність стикається з низкою викликів та обмежень.

Проаналізовані приклади демонструють, що, незважаючи на значну роль асоціацій органів місцевого самоврядування в країнах ЄС, вони стикаються з бюрократичними та фінансовими викликами, які потребують уваги та вирішення для підвищення ефективності їхньої діяльності.

Не дивлячись на наявні проблеми в діяльності АОМС Європейського Союзу, варто зауважити, що їх адаптація до українських реалій може сприяти підвищенню ефективності місцевого самоврядування та розширенню можливостей для розвитку громад. Нижче наведено ключові пропозиції, які можуть сприяти цьому процесу:

– *розширення повноважень АОМС*: європейські АОМС активно впливають на формування політики на національному рівні завдяки своїм повноваженням та участі у законотворчому процесі. Запровадження подібної системи в Україні дозволило б українським АОМС мати більший вплив на законодавчі ініціативи, що стосуються місцевого самоврядування;

– *зміцнення кадрового потенціалу через освітні програми*: європейські асоціації активно інвестують у підготовку кадрів, проводячи навчальні програми, конференції та обміни досвідом. Україні варто посилити професійну підготовку працівників місцевих органів влади, запозичивши досвід таких програм у Національній асоціації італійських муніципалітетів;

Таблиця 2

Проблеми та виклики діяльності асоціацій органів місцевого самоврядування в ЄС

Обмеження	Проблема
Бюрократичні обмеження	<i>складність процедур прийняття рішень</i> : великі АОМС стикаються з затримкою узгодження позицій, що уповільнює реагування на актуальні виклики. Іспанська федерація муніципалітетів та провінцій підкреслює важливість подолання бюрократичних бар'єрів для ефективної діяльності; <i>відсутність чіткої координації</i> : іноді спостерігається недостатня координація між різними рівнями управління, що призводить до конфліктів інтересів. Німецька асоціація міст зазначає виклики, пов'язані з необхідністю ефективної координації між містами-членами; <i>обмежений вплив на національну політику</i> : незважаючи на представництво інтересів місцевих влад, деякі АОМС мають обмежений вплив на формування національної політики через складні бюрократичні бар'єри.
Фінансові обмеження	<i>залежність від членських внесків</i> : асоціації фінансуються переважно за рахунок внесків своїх членів, що може обмежувати їхню фінансову спроможність реалізовувати масштабні проекти або надавати додаткові послуги; <i>обмежений доступ до зовнішнього фінансування</i> : отримання грантів або субсидій від європейських інституцій може бути ускладнене через конкуренцію та складні процедури подання заявок; <i>нестабільність фінансування</i> : економічні кризи або зміни в політичному середовищі можуть призводити до скорочення фінансування, що впливає на стабільність діяльності асоціацій. Асоціація польських міст зазначає про необхідність забезпечення фінансової стабільності та ефективного управління ресурсами.

Таблиця складена автором на основі джерел (Бодрова, 2019).

– *збільшення бази членських внесків*: удосконалення механізму формування внесків, зокрема через впровадження гнучкої системи, що враховує фінансові можливості різних громад, стимулюючи їхню участь;

– *запровадження платних послуг*: надання органам місцевого самоврядування консалтингових, навчальних, юридичних та інших спеціалізованих послуг, які сприятимуть покращенню їхньої спроможності та водночас забезпечуватимуть додатковий дохід для АОМС;

– *створення партнерств із бізнесом та науковими установами*: розвиток співпраці з приватним сектором та академічною спільнотою для впровадження інноваційних рішень та залучення інвестицій у місцевий розвиток;

– *розширення співпраці з міжнародними організаціями та донорами*: АОМС у Європі активно співпрацюють з європейськими інституціями, залучаючи фінансування на проекти, що відповідають інтересам громад. Українським АОМС важливо розвивати міжнародну співпрацю, щоб залучати гранти та брати участь у міжнародних проектах, які сприяють соціально-економічному розвитку;

– *спрощення процедур та зменшення бюрократичного навантаження*: європейський досвід показує, що спрощені процедури для прийняття рішень допомагають асоціаціям швидше реагувати на нагальні питання громад. Україні варто переглянути законодавчу базу для місцевого самоврядування, щоб усунути зайві адміністративні бар'єри.

Дані пропозиції можуть стати основою для реформування діяльності українських АОМС, посилюючи їхню роль у розвитку місцевого самоврядування та сприяючи інтеграції України в європейське співтовариство.

Висновки та пропозиції. Асоціації органів місцевого самоврядування в країнах ЄС відіграють важливу роль у підтримці демократичних процесів, забезпеченні належного представництва інтересів місцевих громад та реалізації політики децентралізації. Визначено, що основними характеристиками діяльності європейських асоціацій є висока автономність, чітка структура управління, наявність широких повноважень у сфері лобювання та стабільне фінансування. Крім того, такі організації, як Рада європейських муніципалітетів і регіонів та Європейський комітет регіонів, ефективно взаємодіють з національними та європейськими інституціями, що дозволяє їм впливати на політику, яка безпосередньо стосується місцевого самоврядування.

Незважаючи на важливу роль, яку асоціації відіграють у країнах ЄС, вони стикаються з певними викликами, серед яких бюрократичні бар'єри, необхідність координації серед численних членів та обмежений доступ до фінансування. Проте більшість асоціацій успішно долають ці труднощі завдяки розвитку внутрішньої інфраструктури, дотриманню принципу підзвітності та співпраці на міжнародному рівні, зокрема, активної підтримки українських органів місцевого самоврядування під час повномасштабного вторгнення.

Для забезпечення належного функціонування асоціацій місцевого самоврядування в Україні доцільно розглянути можливість запровадження системи стабільного та незалежного від державних органів фінансування, як це робиться в країнах ЄС. Також важливим аспектом для розвитку українських асоціацій є створення чіткої та прозорої управлінської структури, яка включатиме механізми звітності, внутрішнього контролю та розподілу повноважень серед членів для сприяння кращій координації діяльності та уникненню дублювання функцій. Європейський досвід показує, що асоціації, які мають право представляти інтереси органів муніципальної влади на національному та європейському рівнях, є більш ефективними. Для підвищення ефективності українських асоціацій органів місцевого самоврядування варто посилити міжнародну співпрацю з аналогічними європейськими інституціями для отримання доступу до інноваційних рішень, міжнародного фінансування та інтеграції українського місцевого самоврядування до європейського простору.

Запропоновані заходи можуть стати основою для вдосконалення діяльності асоціацій органів місцевого самоврядування в Україні та сприяти їх інтеграції до європейської спільноти, забезпечуючи належне представництво інтересів територіальних громад та підвищення ефективності публічного управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ: —

1. Асоціації органів місцевого самоврядування в Україні: які завдання, можливості та обмеження? (2021). *Децентралізація – портал підтримки реформ в Україні*. URL: <https://decentralization.ua/news/13159>
2. Бодрова І. І. Проблеми імплементації європейських стандартів у сфері компетенції місцевого самоврядування в Україні. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*, (019. вип. 38. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/19081/1/26-48.pdf>

3. Верховна Рада України. Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування. «Стратегічні напрями розвитку місцевого самоврядування». URL: <https://komsamovr.rada.gov.ua/uploads/documents/42251.pdf>
4. Європейський комітет регіонів. Про нас. URL: <https://cor.europa.eu/en/about>
5. Європейський комітет регіонів. «Заклик до добровільних внесків для України та Гази». URL: <https://cor.europa.eu/en/news/call-kind-donations-ukraine-and-gaza>
6. Європейський комітет регіонів. «Літні табори для українських дітей». URL: <https://cor.europa.eu/en/our-work/priorities/cor-stands-solidarity-ukraine/summer-camps-ukrainian-children>
7. Рада Європи. Європейська хартія місцевого самоврядування (1985). Рада Європи. URL: <https://rm.coe.int/european-charter-of-local-self-government-ukr-a6/16808d78cb>
8. Рада європейських муніципалітетів і регіонів: основні завдання. URL: https://ccre.eu/en/article/introducing_cemr
9. Рада європейських муніципалітетів і регіонів. «Політична структура CEMR». URL: https://ccre.eu/en/article/political_structure
10. Рада європейських муніципалітетів і регіонів. «Європейська підтримка українських муніципалітетів у часи кризи». URL: <https://ccre.eu/en/actualites/view/4552>
11. Федоренко В., Чернеженко О. Конституційні моделі місцевого самоврядування в країнах-членах ЄС, Швейцарії та Україні: монографія за ред. В. Федоренка. Київ, ЛІПА-К, 2017. 288 с.
12. Центр соціальних ініціатив. «Європейський комітет регіонів (CoR) – важлива інституція політичного діалогу та реалізації регіональних і місцевих ініціатив в ЄС». URL: <https://www.csi.org.ua/news/yevropejskiy-komitet-regioniv-cor-vazhlyva-instytucziya-politychnogo-dialogu-ta-realizacziyi-regionalnyh-i-misczevyh-inicziatyv-v-yes/>
13. Associazione Nazionale Comuni Italiani. Al via bando corso alta formazione “Sport and Health City Manager”, Pella: prosegue impegno ANCI. URL: <https://www.anci.it/al-via-bando-corso-alta-formazione-sport-and-health-city-manager-pella-prosegue-impegno-anci/>
14. Association des maires de France. Instances de l'Association des maires de France. URL: <https://www.amf.asso.fr/m/page/instances.php>
15. Deutscher Städtetag. Deutscher Städtetag: Unsere Stimme für Städte. URL: <https://www.staedtetag.de/files/dst/docs/Publikationen/Imageflyer/flyer-deutscher-staedtetag-stand-mai-2023.pdf>
16. Federación Española de Municipios y Provincias. Estatutos aprobados en el XII Pleno. URL: https://www.femp.es/sites/default/files/estatutos_aprobados_xii_pleno.pdf
17. Sveriges Kommuner och Regioner. Om SKR. URL: <https://skr.se/skr/omskr.409.html>
18. Związek Miast Polskich. Statut Związku Miast Polskich. URL: https://www.miasta.pl/uploads/document/content_file/754/STATUT-2019.pdf

REFERENCES:

1. Asotsiatsii orhaniv mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini: yaki zavdannia, mozhlyvosti ta obmezhenia? (2021) [Associations of Local Self-Government Bodies in Ukraine: Tasks, Opportunities, and Limitations?] *Decentralizatsiia – portal pidtrymky reform v Ukraini*. Retrieved from: <https://decentralization.ua/news/13159> [in Ukrainian].
2. Bodrova, I. I. (2019). Problemy implementatsii yevropeyskykh standartiv u sferi kompetentsii mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini [Problems of Implementing European Standards in the Competence of Local Self-Government in Ukraine]. *Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovriaduvannia, vyp. 38*. Retrieved from: <https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/19081/1/26-48.pdf> [in Ukrainian].
3. Verkhovna Rada Ukrainy. Komitet z pytan orhanzatsii derzhavnoi vlady, mistsevoho samovriaduvannia, rehionalnoho rozvytku ta mistobuduvannia. “Stratehichni napriamy rozvytku mistsevoho samovriaduvannia.” [Strategic Directions of Local Self-Government Development]. Retrieved from: <https://komsamovr.rada.gov.ua/uploads/documents/42251.pdf> [in Ukrainian].
4. Yevropeyskyi komitet rehioniv. Pro nas. [European Committee of the Regions: About Us.] URL: <https://cor.europa.eu/en/about> [in Ukrainian].
5. Yevropeyskyi komitet rehioniv. “Zaklyk do dobrochynnykh vneskiv dlia Ukrainy ta Hazy” [Call for Charitable Contributions for Ukraine and Gaza]. Retrieved from: <https://cor.europa.eu/en/news/call-kind-donations-ukraine-and-gaza> [in Ukrainian].
6. Yevropeyskyi komitet rehioniv. “Litni tabory dlia ukrainskykh ditei” [Summer Camps for Ukrainian Children]. Retrieved from: <https://cor.europa.eu/en/our-work/priorities/cor-stands-solidarity-ukraine/summer-camps-ukrainian-children> [in Ukrainian].
7. Rada Yevropy. Yevropeiska khartiia mistsevoho samovriaduvannia (1985) [Council of Europe. European Charter of Local Self-Government]. Retrieved from: <https://rm.coe.int/european-charter-of-local-self-government-ukr-a6/16808d78cb> [in Ukrainian].
8. Rada yevropeyskykh munitsypalitetiv i rehioniv: osnovni zavdannia [Council of European Municipalities and Regions: Main Tasks]. Retrieved from: https://ccre.eu/en/article/introducing_cemr [in Ukrainian].
9. Rada yevropeyskykh munitsypalitetiv i rehioniv. “Politychna struktura CEMR” [Political Structure of CEMR]. Retrieved from: https://ccre.eu/en/article/political_structure [in Ukrainian].
10. Rada yevropeyskykh munitsypalitetiv i rehioniv. “Yevropeiska pidtrymka ukrainskykh munitsypalite-

- tiv u chasy kryzy” [European Support for Ukrainian Municipalities in Times of Crisis]. Retrieved from: <https://ccre.eu/en/actualites/view/4552> [in Ukrainian].
11. Fedorenko, V., Chernenko, O. (2017). Konstitutsiini modeli mistsevoho samovriaduvannia v krainakh-chlenakh YeS, Shveitsarii ta Ukraini: monohrafiia za red. V. Fedorenka [Constitutional Models of Local Self-Government in EU Member States, Switzerland, and Ukraine: Monograph, ed. V. Fedorenko]. Kyiv, LIRA-K, 288 s. [in Ukrainian].
 12. Tsentr sotsialnykh initsiatyv. “Yevropeyskyi komitet rehioniv (CoR) – vazhlyva instytutsiia politychnoho dialohu ta realizatsii rehionalnykh i mistsevykh initsiatyv v YeS” [Center for Social Initiatives. “The European Committee of the Regions (CoR) – An Important Institution for Political Dialogue and Implementation of Regional and Local Initiatives in the EU”]. Retrieved from: <https://www.csi.org.ua/news/yevropejskyj-komit-et-regioniv-cor-vazhlyva-instytucziya-politychnogo-dialogu-ta-realizacziyi-regionalnyh-i-miscevyh-inicziatyv-v-yes/> [in Ukrainian].
 13. Associazione Nazionale Comuni Italiani. Al via bando corso alta formazione “Sport and Health City Manager”, Pella: prosegue impegno ANCI. Retrieved from: <https://www.anci.it/al-via-bando-corso-alta-formazione-sport-and-health-city-manager-pella-prosegue-impegno-anci/>.
 14. Association des maires de France. Instances de l'Association des maires de France. Retrieved from: <https://www.amf.asso.fr/m/page/instances.php>.
 15. Deutscher Städtetag. Deutscher Städtetag: Unsere Stimme für Städte. Retrieved from: <https://www.staedtetag.de/files/dst/docs/Publikationen/Image-flyer/flyer-deutscher-staedtetag-stand-mai-2023.pdf>.
 16. Federación Española de Municipios y Provincias. Estatutos aprobados en el XII Pleno. Retrieved from: https://www.femp.es/sites/default/files/estatutos_aprobados_xii_pleno.pdf.
 17. Sveriges Kommuner och Regioner. Om SKR. Retrieved from: <https://skr.se/skr/omskr.409.html>.
 18. Związek Miast Polskich. Statut Związku Miast Polskich. Retrieved from: https://www.mia-sta.pl/uploads/document/content_file/754/STATUT-2019.pdf.